

تازه های نگارش و نشر

معرفی های اجمالی

دولت ها، مردم و مکاتب مختلف می باشد. هر مکتب یا ایدئولوژی که نسبت به مسأله ی اقتصاد کم توجه یا بی اعتنا باشد نمی تواند به عنوان نظام و مکتب معقول و مقبول تلقی شود. به اعتقاد برخی از اندیشمندان و متفکران مسلمان، دین اسلام به عنوان یک مکتب و ایدئولوژی دارای ساختار و نظام منجسم اقتصادی می باشد. به اعتقاد ایشان فقه اقتصادی بخش مهمی از فقه پویا و زنده ی اسلامی است که هم مشکلات و معضلات حقوقی اقتصاد را حل می کند و هم طرح و برنامه برای یک اقتصاد سالم و پربار تحرک دارد. این گروه برای آن که نشان دهند اسلام به مسأله ی اقتصاد و تنظیم روابط

انفال

و آثار آن در اسلام

انفال و آثار آن در اسلام

دکتر سید مهدی صانعی، قم: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۲۷۹ ص، وزیری (شمیز)، چاپ اول، ۱۳۷۹ ش / ۲۰۰۰ نسخه.

مسأله ی اقتصاد و معیشت از دغدغه های مهم و اساسی اجتماع،

اقتصادی اهتمام و توجه داشته، به مباحث فقهی خمس، زکات، انفال، صدقه، معاملات و... توجه داده اند.

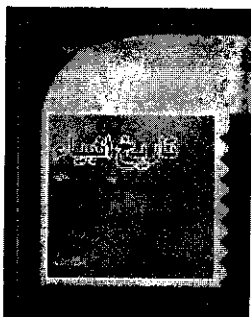
کتاب «انفال و آثار آن در اسلام» تلاشی است برای بیان ابعاد مختلف فقهی، تاریخی، اقتصادی و اجتماعی «انفال» = غنایم». این کتاب در نه فصل تهیه و تنظیم شده است. در فصل اول کلیاتی درباره‌ی انفال - معنای لغوی، انفال از نظر تفسیر، مفهوم آیه‌ی انفال، .... - آمده. در فصل دوم و سوم، انفال از نظر فقه شیعه و اهل سنت مورد دقت و بررسی قرار گرفته است. فصل چهارم و پنجم اختصاص به انفال در زمان پیامبر و خلفا دارد. مسأله‌ی «فدک»، مباحث تاریخی، علل و انگیزه‌های این واقعه نیز مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است. در فصل ششم و هفتم چگونگی مصرف انفال و تقسیم عطاایا در زمان رسول الله و خلفای اربعه و مصارف آن از نظر فقهای اهل سنت مورد توجه قرار گرفته است. هم چنین دو عنوان «اقطاع» و «حمی» از نظر فقه اهل سنت بررسی شده است. در فصل هشتم - مشترکات - از منافی بحث شده است که همه‌ی مردم در آن شرکت دارند مانند: راه‌ها، خیابان‌ها، مساجد، مدارس، کاروانسراها، آب‌ها و معادن. در فصل نهم آثار و نتایج انفال بررسی شده است.

پیام جاویدان

فصلنامه تخصصی قرآن پژوهی، سال اول، شماره‌ی اول و دوم، صاحب امتیاز: سازمان اوقاف و امور خیریه.

«حال که در پرتو عنایات الهی، توجّه دانشورانی در اقصی نقاط کشورهای اسلامی به قرآن کریم معطوف گشته و جوانانی مستعد و پرتوان بر سر خوان گسترده و پرنعمت قرآن از حقایق جاوید آن برخوردار می شوند، بسیار شایسته و رواست که دانشوران و اندیشمندان علوم قرآنی... یافته‌ها و دریافت‌های خود را از رازها، نکته‌ها، شیوه‌های جدید قرآن پژوهی، دانش‌های گوناگون مورد اشاره‌ی قرآن و روش‌های راه‌گشای تفسیر آن، به صورت سلسله مقالات تحقیقی و علمی، برای فصلنامه‌ی «پیام جاویدان»... ارسال کنند، تا با درج و نشر چنان آثاری افزون بر سرعت بخشیدن به گام‌های قرآن پژوهی در کشور اسلامی، عرصه‌ی مناسبی برای عرصه‌ی اندیشه‌های قرآن پژوهی فراهم آورند، تا در برخورد آراء دانشمندان این فن، درک و فهم پویاتری از قرآن کریم دستگیر و رهنمون نسل نوگرد.» (شماره‌ی اول، سرمقاله/۳)

تاریخ انبیاء (قصص قرآن از آدم(ع) تا خاتم النبیین(ص))

سید هاشم رسولی محلاتی، قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۶۵۵صص، وزیری (گالینگور)، چاپ اول، ۱۳۸۲ ش / ۳۰۰۰ نسخه.

در میان پیامبران بی شماری که خداوند برای هدایت اخلاقی / معنوی انسان فرستاده است تنها و تنها نام بیست و دو نفر از آنها در قرآن آمده است. یاد کرده‌ای قرآن از پیامبران جنبه‌های مختلف و متنوعی دارد؛ اما سویه و جهت تمام این گزارش‌ها هدایت انسان است به سوی نجات و رستگاری. در احادیث نیز گوشه‌های مختلفی از زندگی پیامبران آمده است. «زندگانی برگزیدگان حق، از تولد تا وفات، به ویژه در دوران ابلاغ رسالت، باحوادث گوناگون و شگفت‌انگیز و نیز نامالیقات فراوانی همراه بوده است، ... مطالعه‌ی این داستان‌های واقعی و اعجاب آور برای هر خواننده‌ای درس آموز و عبرت‌انگیز است». (ناشر)

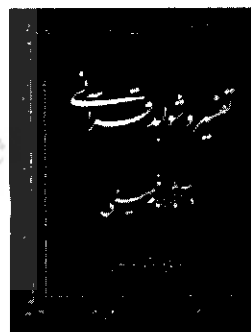
از قرون اولیه اسلامی مورخان مسلمان اهتمام ویژه و خاصی به تاریخ انبیا داشته‌اند. این

تولد هر نشریه، بخصوص نشریات تخصصی / تحقیقی، نویدی است بر باز شدن افق و فضای جدید و نگرستن از منظری «دیگر» به مسایل و فراخواندن اندیشمندان و حقیقت‌طلبان برای تلاشی نو و عالمانه و خیز برداشتن به سوی گفتمان قرآنی. هم‌چنین «کمیت» و «کیفیت» نشریات، نشانی است از رشد، استعداد و دغدغه‌های یک جامعه.

فصل‌نامه‌ی تخصصی قرآن پژوهی «پیام جاویدان» تلاش دارد، «عرصه‌ی مناسبی برای عرضه‌ی اندیشه‌های گوناگون قرآن پژوهی فراهم آورد». تا «در پرتو برخورد آراء دانشمندان این فن، درک و فهم پویاتری از قرآن کریم دستگیر و رهنمون نسل نو گردد». بهره‌گیری از هیئت تحریریه‌ی قوی، پشتوانه‌ی مالی مناسب و خوب، کادر اجرایی و مدیریتی منجسم و علمی، ... می‌تواند «پیام جاویدان» را در عرصه‌ی نشریات دینی / قرآنی، «جاویدان» و ماندگار کند. در دو شماره‌ی آغازین این فصلنامه مقالاتی در زمینه‌ی معارف و علوم قرآنی از نویسندگان و اندیشمندان بزرگ به چاپ رسیده است:

بیانات، به عنوان نخستین نشریه‌ی قرآنی به زبان فارسی، ورود فصل‌نامه‌ی «پیام جاویدان» را به عرصه‌ی نشریات قرآنی / دینی تبریک گفته و برای تمام خادمان قرآن از پیشگاه صاحب قرآن توفیق مسألت دارد.

مورخان سعی کرده‌اند با محور قرار دادن قرآن و احادیث، گزارشی جامع و درخور از زندگی پیامبر تألیف و تنظیم کنند. مفسران نیز در ذیل آیاتی که در آنها نام و یاد او از پیامبران شده، نکاتی تاریخی درباره‌ی آنها آورده‌اند. کتاب تاریخ انبیا با عنوان فرعی «قصص قرآن از آدم (ع) تا خاتم النبیین (ص)» در پی آن است تا زندگانی پیامبران الهی را از متن قرآن و احادیث بیان کند. این اثر محصول تلاش عالمانه‌ی استاد سید هاشم رسولی محلاتی است. ایشان در این اثر کوشیده‌اند با استفاده از منابع معتبر - قرآن و احادیث - و دوری جستن از خیال پردازی و افسانه سازی گزارشی تحلیلی از زندگی پیامبران ارائه دهند.

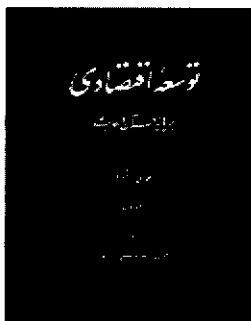

تفسیر و شواهد قرآنی در آثار

حضرت امام خمینی (ره)

روح الله خمینی، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، ۱۳۶۵ ص،
وزیری (گالینگور)، چاپ اول،
۱۳۸۲ ش / ۳۰۰۰ نسخه.

دلمشغولی به فروعات فقهی / اصولی مانع از آن است که برخی از فقیهان به قرآن و علوم مرتبط با آن بپردازند. سهم بیشتر فقیهان شیعه از آیات پرشمار قرآن، تنها و تنها به آیات الاحکام - چیزی کم تر از ۶۰۰ آیه - خلاصه می‌شود، در حالی که قرآن مهم‌ترین و معتبرترین متنی است که از پیامبر اسلام به یادگار مانده است. احادیث نبوی و علوی نوعاً دچار مشکل سندی یا متنی می‌باشد. فقیهان اعصار گذشته اهتمام و توجه بیشتری به قرآن و تفسیر آن داشته‌اند. طبرسی به عنوان فقیه و مفسر بزرگ، تفسیر جامع «مجمع البیان» را عرضه کرده است، و تفسیر «تبیان» متعلق به فقیه نامدار، شیخ طوسی می‌باشد. اما برآستی چرا توجه و اهتمام فقیهان معاصر - یکی دو قرن اخیر - به قرآن و تفسیر آن کم تر از گذشتگان می‌باشد؟! فشارهای بیرونی - از طرف عوام مقلد و خواص متصلب - و در بعضی از موارد تمایلات درونی سبب می‌شود که برخی فقیهان پرداختن به تفسیر قرآن و پرداختن به علوم قرآنی را دون شأن خود بدانند. امام خمینی به عنوان فقیهی پویا و جامع نگر، به قرآن و ابعداد مختلف و متنوع آن - بیش از آیات الاحکام - اهتمام و اعتنا داشته است. ایشان در جای جای گفتار و نوشتارشان از مباحث تفسیری استفاده کرده‌اند. کتاب «تفسیر

توسعه اقتصادی بر پایه قرآن و حدیث (۲ و ۱)

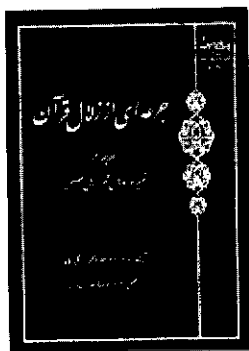
محمد محمدی ری شهری،
باهمکاری: سیدرضا حسینی، ترجمه: سید
ابوالقاسم حسینی (ژرفا)، قم: سازمان چاپ
و نشر دار الحدیث، مجموع دو جلد ۱۱۵۱
ص، وزیری، (گالینگور)، چاپ اول،
۱۳۸۲ ش / ۱۰۰۰ دوره.

«توسعه اقتصادی، یکی از مهم ترین
دلمشغولی ها و نگرانی های روزگار کنونی،
به ویژه در جهان سوم به شمار می رود. از
این روی، بررسی این موضوع از دیدگاه
اسلام، از اهمیت فراوان برخوردار است. ما
برآنیم که ارائه ی مجموعه دیدگاه اسلام
در باره توسعه؛ و نیز تبیین توسعه اقتصادی،
به طور خاص، از دید اسلام، آشکارا جهان
شمولی اسلام را نشان می دهد و از برتری آن
بر مکاتب دیگر در عرصه توسعه که بر پایه
مادی استوارند، حکایت می کند.» (ص ۷)
جامع و کامل بودن دین اسلام پیش فرض
معرفتی بیشتر اندیشمندان سنتی / حوزوی

شواهد قرآنی در آثار امام خمینی (ره) که
باتلاش و دقت نظر مؤسسه ی تنظیم و نشر
آثار امام خمینی (ره) تهیه و تنظیم شده است،
«در بردارنده مباحث، نکات تفسیری و تطبیق
واستشهادهای حضرت امام (ره) در آثار
گفتاری و نوشتاری - به جز آثار اصولی و
فقهی - می باشد؛ که به ترتیب سوره های قرآن
تنظیم یافته است.» اما تفسیر امام چگونه
تفسیری است؟ شاید بتوان تفسیر امام را از
قرآن، یک تفسیر ذوقی / عرفانی دانست.
«سالک الی الله اول قدم سیرش آن است که
به قلب خود بفهماند که به اسم الله همه
تعینات ظاهر است؛ بلکه همه، خود اسم
الله هستند و دراین مشاهده اسما مختلف
شوند و سعه و ضیق و احاطه و لا احاطه هر
اسمی تابع مظهر است و تبع قرآنی که در آن
ظهور کرده...» (ص ۳)

مجله ی «بینات» از آغازین شماره ی خود
تا شماره ی ۳۶ - سوره ی بقره تا سوره ی عبس
- تفسیر و شواهد قرآنی در آثار امام خمینی (ره)
را آورده و اکنون با چاپ این کتاب جامع و مفید
دوستاناران اندیشه های قرآنی و تفسیری
حضرت امام (ره) را به آن ارجاع می دهد.
بینات ضمن تشکر و قدردانی از همکاری
صمیمانه ی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام
خمینی (ره)، امید دارد این تلاش محققانه
مورد توجه مفسران و قرآن پژوهان قرار گیرد.

آورده شده است. ارزیابی و مقایسه این کتاب با جلد‌های سوم تا ششم الحیاة- مباحث اقتصادی - ارزش و اعتبار آن را بهتر روشن می‌کند.

جرعه‌ای از زلال قرآن؛ جلد‌های سوم و چهارم؛ تفسیر سوره‌های مؤمنون، نور، فرقان (ج ۳) شعراء، نمل، قصص (ج ۴)

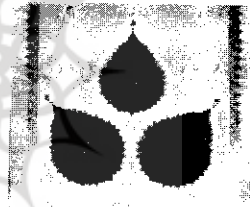
آیت الله میرزا ابوالقاسم محمدی گلپایگانی، قم: بوستان کتاب قم، ۲۴۷ ص و ۲۲۲ ص، وزیری (گالینگور)، چاپ اول، ۱۳۸۲ ش / ۲۰۰۰ نسخه.

خدای بخشنده برای رهایی انسان از گمراهی آشکار، رسولی مهربان از میان آدمیان برانگیخت؛ همان‌که آیات الهی را بر مردم می‌خواند و کتاب و حکمت را بدانان می‌آموخت. و سرانجام بعد از بیست و سه سال، روح ملکوتی پیامبر در جنت الهی مأوی گرفت و ثقلین از وی به یادگار ماند. قرآن (ثقل اکبر) و معصومین (ثقل اصغر) مانع از آن بودند

می‌باشد. در این پیش فرض، جامع بودن به این معناست که اسلام برای تمام مسایل نظری و عملی - اعم از اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، عملی و...، طرح، نظر و سازکار اجرایی دارد و صد البته که این طرح و سازوکار بهترین (معنی کامل بودن) نیز می‌باشد.

کتاب «توسعه اقتصادی بر پایه قرآن و حدیث» براساس همین پیش فرض تألیف شده است. «جست‌وجو در متون اسلامی در این زمینه [توسعه‌ی اقتصادی] نشان می‌دهد که اسلام در پرداختن به مسائل و مباحث مربوط به توسعه اقتصادی، از همه مذاهب و مکاتب دیگر پیشی گرفته است.» (ص ۱۱) این اثر نهمین مجلد از دائرة المعارف بزرگ میزان الحکمه به شمار می‌رود. در این موسوعه سعی شده است: «که روایات مختلف مربوط به یک موضوع، از مصادر روایی شیعی و سنی، پس از فیش برداری مستقیم، با کمک گرفتن از نرم افزارهای رایانه‌ای گردآید و سپس، جامع‌ترین، استوارترین و کهن‌ترین مصدر گزینش شود.» (ص ۸) هم چنین «تلاش شده حتی المقدور از طریق تأیید مضمون احادیث باب، به وسیله قرائن عقلی و نقلی، تحصیل نوعی وثوق به صدور مجموعه آنها امکان پذیر باشد.» (ص ۹) در پیش در آمد این کتاب «ویژگی‌های توسعه اقتصادی در اسلام» توضیح داده شده است. در این کتاب نزدیک به ۱۹۶۰ حدیث و ۳۰۰ آیه

تا مردم به گمراهی نخستین باز گردند. عالمان دین نیز با توجه به ثقلین، به تفسیر و تأویل قرآن کریم پرداخته‌اند. آیت الله میرزا ابوالقاسم محمدی گلپایگانی از عالمان برجسته‌ای است که باره‌یابی به محضر قرآن، تشنگان را از معارف آن سیراب می‌ساخت. کتاب حاضر، تفسیر سوره‌های، مؤمنون، نور، فرقان، شعراء، نمل و قصص می‌باشد، که به صورت عمومی در مسجد جامع گلپایگان القا شده است. بهره‌مندی از احادیث اخلاقی اهل بیت (ع)، از مهم‌ترین ویژگی این تفسیر شریف می‌باشد.

خانواده در قرآن

خانواده در قرآن

دکتر احمد بهشتی، قم: مؤسسه‌ی بوستان کتاب، ۴۱۶ ص، وزیری (شمیز)، چاپ سوم (ویرایش دوم)، ۱۳۸۲ ش / ۲۰۰۰ نسخه.

در حوزه‌ی تفکر اسلامی دو دیدگاه مختلف و متفاوت وجود دارد. دیدگاه سنتی / حوزوی و دیدگاه روشنفکران دینی.

در دیدگاه سنتی / حوزوی، دین و سنت‌های دینی محور و اصل می‌باشد و همه‌ی مسایل، اعم از نظری و عملی، باید با معیارهای ثابت و پذیرفته شده‌ی دینی مطابقت پیدا کنند. در مسایل جدید و نو ظهور نیز تنها اجتهاداتی از سر ضرورت، اضطرار و مصلحت، در فروعات فقهی صورت می‌گیرد. این گونه افراد اعتنا و اعتمادی به تحولات بنیادین و اساسی که در دنیا و انسان مدرن رخ داده است ندارند.

کتاب «خانواده در قرآن» اثر دکتر احمد بهشتی، نیز در حوزه‌ی تفکر سنتی تألیف شده است. «در این کتاب، نگارنده با الهام از قرآن مجید و استفاده از رهنمودهای پیشوایان دینی، خانواده را با چنین دیدی مورد مطالعه قرار داده و...» (ص ۳۲)

مؤلف در مقدمه‌ی چاپ دوم ضمن تعریف و تمجید از محتوای اثر خویش، مطالبی نیز در نقد و ردّ نظریه‌ی «فمینیسم» و «کنوانسیون رفع هر نوع تبعیض از زنان» آورده است.

با وجود اینکه مؤلف دانش آموخته‌ی حوزه‌ی تفکر فلسفی می‌باشند، اما برهان و دلیلی قانع‌کننده و مورد اعتماد بر رد نظریه‌ی «فمینیسم» و «کنوانسیون» اقامه نکرده‌اند.

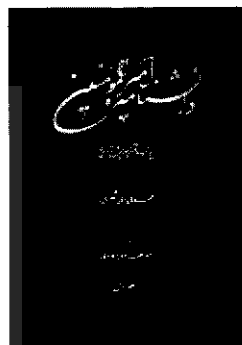
امید است با ایجاد فضای مناسب، این گونه آثار مورد نقد و تحلیل کارشناسان روان‌شناسی خانواده قرار گیرد تا ارزش و اعتبار آنها

حق‌گذاری و حق‌مداری، و سخنورترین و چیره‌ترین بلیغان در ورای آفرینش شکوه‌زادترین سخن‌ها، خطابه‌ها و... است. «یکی از نشانه‌های پویایی و بالندگی مجموعه‌های علمی/تحقیقی، خلق و تولید آثار ماندگار علمی/فرهنگی است.

در حالی که کارهای تکراری، ضعیف، کم محتوا، پر ادعای، ... دینی، فضای فرهنگی جامعه را سست و بی اعتبار کرده، ظهور تألیفات عالمانه و محققانه، نور امیدی است در این غوغای هیچ و پوچ. کتاب سیزده جلدی «دانش‌نامه امیرالمؤمنین بر پایه قرآن، حدیث و تاریخ، نگاهی است به زندگانی امیرمؤمنان، سیره‌ی علوی و تاریخ حیات کامل‌ترین انسان، برجسته‌ترین مؤمنان و بزرگ‌ترین چهره تاریخ اسلام پس از رسول خدا.» (در آمد/ ۲۱)

این دانش‌نامه محصول تلاش عالمانه و محققانه‌ی جناب آقای محمدی ری شهری و گروه همکار ایشان در مؤسسه‌ی فرهنگی دارالحدیث می‌باشد. این اثر در حقیقت ترجمه‌ی «موسوعة الامام علی بن ابی طالب فی الكتاب و السنة و التاريخ» می‌باشد. این موسوعه «تلاشی بایسته بود که در سال ۱۳۷۹ ش برای بهره‌گیری اندیشه‌وران عرب زبان و پژوهشگران عربی دان حوزه و دانشگاه به زیور طبع، آراسته گردید.»

دو چندان شود. عناوین برخی از مطالب کتاب عبارتند از: خانواده چیست؟؛ معیارها، در تشکیل خانواده؛ متعه، یک ضرورت اجتماعی؛ اختلافات خانوادگی؛ معیار در کمیت و کیفیت نفقه؛ نشوز و شقاق؛ حق حضانت در راستای طبیعت والدین؛ تعدد زوجات؛ حاکمیت و ولایت در خانواده؛ظهار و فرزند خانوادگی؛...

دانش‌نامه امیرالمؤمنین بر پایه قرآن،

حدیث و تاریخ (جلد ۱ تا ۱۳)

محمد محمدی شهری، ترجمه: مختلف، قم: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث، وزیری (گالینگور) چاپ اول، ۱۳۸۲/۲۰۰۰ دوره.

«علی (ع) رزم آورترین نستوه آوردگاه‌های رزم، نرم خوی‌ترین چهره صحنه زندگی، دلداده‌ترین پرستنده دل شب، مهربان‌ترین انسان در برابر مردمان در گستره زمین، انعطاف‌ناپذیرترین حقگذار صحنه‌های

از ویژگی‌های ممتاز و برجسته‌ی آن این است که «در نگارش و تدوین این دانش‌نامه، ضمن دوری‌گزینی از تکرار و ارجاع به متون همگون، تلاش شده است در عین جامعیت، از افزون‌نگاری اجتناب و بلکه گزیده‌نگاری شود تا کتاب، هم خلاصه باشد و هم جامع؛ ...» هم‌چنین: «در این دانش‌نامه، بهره‌برداری بسیار گسترده‌ای از منابع تاریخی و حدیثی فریقین در تبیین شخصیت امام علی(ع) در زمینه‌های مختلف، تحقق یافته است، برای سامان دادن به این مجموعه به بیش از پانصد و هشتاد عنوان کتاب در بیش از دو هزار جلد، مراجعه کردیم: بیش از دویست و پنجاه منبع شیعی و سیصد و سی منبع از منابع اهل سنت»، از دیگر ویژگی‌های این دانش‌نامه، تهیه و تنظیم «نمایه» است، که با تلاش محققانه و دقیق پژوهشگر ارجمند جناب آقای محمد مرادی سامان یافته است. در این نمایه، فهرست آیات؛ نمایه موضوعی؛ فهرست اعلام (اشخاص، مکانها، قبایل، ایام) و منابع و مأخذ آمده است. در نمایه‌ی موضوعی، تنوع و کثرت عناوین و دقت نظر جناب آقای مرادی در خور ستایش و تحسین می‌باشد. این «دانش‌نامه، با طراحی نو، پردازش ابتکاری و نظمی جدید و کارآمد، سیره‌ی علوی را

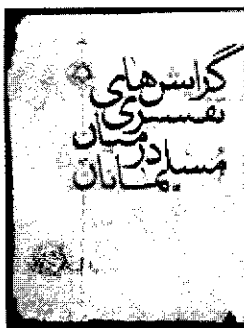
در شانزده بخش در پیش دید پژوهشگران و جستجوگران معارف علوی و شیفتگان مولا و تشنگان حق و حقیقت فرامی‌نهد.»

در بخش نخست - تبار امام علی - «از نیاکان آن حضرت و محیط رشد و زندگانی امیرمؤمنان، پدر و مادر، نام‌ها، کنیه‌ها، لقب‌ها، سیرت و صورت ایشان بحث به میان آمده و از ازدواج حضرت، زنان، فرزندان او سخن رفته است.» در بخش دوم - امام علی با پیامبر - بیان می‌شود که چگونه «مولا، دوش به دوش پیامبر خدا از آغازین روزهای بعثت تا هنگام رحلت، برای حاکمیت اسلام در جامعه باتمام توان کوشید و در تمام صحنه‌ها و گردونه‌ها با پیامبر خدا همبر شد.» در بخش سوم - کوشش‌های پیامبر برای رهبری علی پس از ایشان - «ولایت علوی و امامت علی بن ابی‌طالب در قالب تلاش پیامبر خدا برای سعادت آینده امت، بازخوانی شده و دلایل عقلی و نقلی اثبات این مدعا که پیامبر خدا، امت را بی سرپرست ننهاد و... به تفصیل گزارش شده است.» امام علی پس از پیامبر، بخش چهارم این دانش‌نامه است: «زمینه‌ها و علل نادیده‌انگاشتن رهنمودهای پیامبر درباره‌ی آینده‌ی امت و رهبری مولا، بازشناسی شده است و ضمن گزارش سیر حوادث پس از پیامبر و روزگار خلافت عثمان و خیزش مردم

علیه او، چگونگی و چرایی مواضع حکیمانه‌ی امام حکیمان، تشریح و تبیین شده است. «بخش پنجم - سیاست امام علی (ع)» - «در این بخش، چگونگی رسیدن امام (ع) به زمامداری، آغاز اصلاحات، مبانی امام (ع) در دیگرسانی‌ها و اصلاحات و بازتاب‌های آن در جامعه، به تفصیل، سخن رفته است. «جنگ‌های امام علی (ع) در بخش ششم مورد بررسی قرار گرفته است. «در این بخش، چرایی و چگونگی برآمدن فتنه‌ها و نیز ریشه‌ها، روندها و پیامدهای آنها بررسی و همچنین فتنه‌های «ناکثین»، «قاسطین»، «مارقین»... تبیین و تشریح و گزارش شده است.»

بخش هفتم - روزگار محنت - «گزارش تنهایی امام، مرثیه‌ی مظلومیت او و انعکاس فریادهای تنهایی آن بزرگوار است... مردم از حضور در جبهه‌ها تن می‌زدند و فراخوانی‌های امام را پاسخ نمی‌گفتند. گلابیه‌های مکرر امام از مردمان، نشان دهنده‌ی گران‌جانی، دنیازدگی و سستی مردمان آن روزگار است. «بخش هشتم - شهادت طلبی امام علی - «ویژه گزارش تفصیلی پیشگویی رسول خدا از شهادت مولا (ع) و گفتار مولا درباره‌ی شهادتش و مسائل مرتبط با آن است. گزارش چگونگی جریان ترور، سخنان آموزنده و عظیم امام (ع)

از هنگام ترور تا لحظه‌ی شهادت، ... جریان تجهیز و تدفین امام... از جمله محتوای این بخش است. «دیدگاه‌هایی درباره‌ی شخصیت امام علی (ع)، بخش نهم این موسوعه می‌باشد: «در این بخش، خواننده، شخصیت مولا را از منظر قرآن، پیامبر (ص)، خود امام، زهرای اطهر (ع)، اصحاب پیامبر (ص)، اهل بیت (ع)، همسران پیامبر (ص)، شماری از برجسته‌ترین چهره‌های علمی، فرهنگی و سیاسی، شاعران، ادیبان و سخنوران و حتی مخالفان و دشمنانش می‌نگرد. «در بخش دهم کتاب - ویژگی‌های امام علی (ع) - «ویژگی‌های امام را در پیش دیده می‌نهد و شخصیت او و چگونگی ابعاد شخصیت آن بزرگوار را از منظرهای گوناگون گزارش می‌کند، ویژگی‌های اعتقادی، اخلاقی، عملی، سیاسی، اجتماعی و فکری آن ابرمرد تاریخ را که بی‌گمان، در تمام زمینه‌ها نسخه‌ای است منحصر به فرد. «علوم امام علی در بخش یازدهم مورد بررسی گرفته است «این بخش، گزارشگر «شمی» است از «یم»، دانش مولا و نگاهی است گذرا به گستره‌ی دانش آن بزرگوار. «بخش دوازدهم - داوری‌های امام علی (ع)» - «در این بخش، در چهار فصل، ابعاد داوری امام (ع) نشان داده شده است. «بخش سیزدهم - آیات مربوط به امام علی (ع)

- «این بخش، ابعاد معنوی امام را در تعامل با گسترده‌ی هستی، و جایگاه والای او را در اوج عروج و مکانت عظیم این بنده‌ی خدا گونه را برگستره هستی، و در نقش خلیفه‌ی الهی نشان می‌دهد.» بخش چهاردهم - مهرورزی به امام علی (ع) - «محبت علی»، در فرهنگ دینی ما، موضوعی عظیم و تأمل برانگیز است. دشمنی با امام علی بخش پانزدهم این کتاب است. بخش شانزدهم و پایانی این موسوعه به یاران و کارگزاران امام علی (ع) اختصاص یافته است. «در این بخش، خواننده از یک سو به آگاهی‌های ارجمندی درباره‌ی پرورش یافتگان مکتب علی (ع) دست می‌یابد و از سوی دیگر، با وقایع حکومت اسلامی و کمبود نیروهای کارآمد، متعهد، درد آشنا و فرمانبردار آشنا می‌شود.»

این موسوعه‌ی می‌تواند مرجع و مأخذ مستند و معتبری برای دانشجویان و محققان مختلف باشد. اما بجاست که پژوهشگران در این موسوعه بانگاه نقد و تحلیل و بررسی بنگردند. کاستی‌ها، ضعف‌ها، تقطیع‌ها، تحلیل‌های بی‌سند و مدرک، غلّوها، تعصب‌ها و تصلب‌ها،... اگر در این موسوعه راه یافته باشد - عالمانه و محققانه بررسی شود؛ باشد که با این نقد و تحلیل‌ها این موسوعه، در عرصه‌ی فرهنگ و تحقیق ماندگارتر شود.

گرایش‌های تفسیری در میان مسلمانان
ایگناس گلدزبهر، ترجمه: سید ناصر طباطبائی، تهران: قنوس، ۳۵۸ص،
وزیری (گالینگور)، چاپ اول، ۱۳۸۳ ش /
۲۲۰۰ نسخه.

رابطه‌ی غرب مسیحی با شرق اسلامی از دیر باز رابطه‌ی رویارویی و تقابل بوده است. جنگ‌های طولانی و فرسایشی صلیبی، استعمار و استثمار سرزمین‌های اسلامی، تهمت‌ها و نسبت‌های ناروای عقیدتی و دینی به یکدیگر و... سبب شده است که بجای اصول انسانی «تساهل»، «مدارا» و «گفت و گو»؛ دشمنی، کینه و تقابل میان این دو فرهنگ عظیم بشری حاکم باشد.

دین اسلام و قرآن، عقاید دینی مسلمانان، تاریخ اسلام، مذاهب و فرق اسلامی و... از جمله حوزه‌های مورد علاقه متفکران غربی برای تحقیق و پژوهش در مورد شرق اسلامی می‌باشد. صدها اندیشمند غربی، هزاران کتاب

و مقاله درباره‌ی ابعاد مختلف اسلام و مسلمانان نوشته‌اند که برخی از این آثار بدیع، علمی، منصفانه و در خور توجه می‌باشد.

ایگناس گلدزیهر (۱۸۵۰-۱۹۲۱ م.) کی از مشهورترین اسلام پژوهان غربی محسوب می‌شود. از میان آثار متعدد او درباره اسلام کتاب «گرایش‌های تفسیری در میان مسلمانان از جایگاه ویژه‌ای برخوردار و همچنان برای پژوهشگران علوم قرآنی جذاب و خواندنی است» (ص ۲۲). این اثر «یکی از نوشته‌های بسیار مهم و تاثیر گذار مستشرقان درباره قرآن است. این کتاب در دهه دوم قرن بیستم در فضای فکری و فرهنگی نحله قرآن پژوهان آلمان و پس از تألیف «تاریخ قرآن» تئودور نولدکه که به نگارش درآمد، بازتاب‌های بسیار داشت و جنجال‌های زیادی را باعث شد.» (ص ۷) این کتاب در سال ۱۹۵۴ م. توسط دکتر عبدالحلیم نجاربه عربی ترجمه شد. «مترجم عربی برای آن که کتاب بیش از پیش برای خوانند سودمند افتد بالغ بر یکصد و بیست و هفت مورد به خطاها و لغزش‌های مؤلف اشاره کرده است.» (ص ۲۲)

ترجمه‌ی فارسی این اثر از متن ترجمه

عربی - مذاهب التفسیر الاسلامی - می‌باشد. «مؤلف در بخش پنجم یعنی تفسیر در پرتو فرقه‌های دینی سخت به تفاسیر شیعی و فرقه‌های وابسته به آن تاخته است و در بسیاری از موارد ایراداتی بر آنها گرفته است.» (ص ۲۳) اما مترجم عربی این اثر به دلایل مختلف به نقد و بررسی این بخش نپرداخته است.

در ترجمه‌ی فارسی حواشی مفید و درخوری توسط جناب آقای سید محمد علی ایازی بر این بخش صورت گرفته است. هم چنین حجة الاسلام والمسلمین جناب آقای ایازی در مقدمه‌ی سودمند و مفید خود بر این ترجمه، نکاتی را درباره اهداف و انگیزه‌های مستشرقان، شاکله‌ی شرق شناسی و اسلام شناسی غربیان، شخصیت علمی و فرهنگی گلدزیهر، ارزش و اعتبار آثار گلدزیهر و... آورده‌اند. فهرست اصلی این اثر عبارت است از: بخش یکم: دوره نخست تفسیر؛ بخش دوم: تفسیر روایی؛ بخش سوم: تفسیر در پرتو عقیده؛ بخش چهارم: تفسیر در پرتو تصوف اسلامی؛ بخش پنجم: تفسیر در پرتو فرقه‌های دینی؛ بخش ششم: تفسیر در پرتو تمدن اسلامی؛ یادداشت‌های مترجم عربی بر متن کتاب.